
بسم الله الرحمن الرحيم

مبانی داده‌کاوی

علی شکیبا
ali.shakiba@vru.ac.ir
دانشگاه حضرت ولی‌عصر (عج) رفسنجان

داده‌کاوی
Data Mining

داده‌کاوی
Data Mining

- استخراج الگوها یا دانش جالب

از حجم زیادی از داده

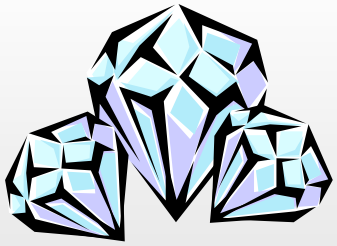

داده‌کاوی
Data Mining

- استخراج الگوها یا دانش جالب

از حجم زیادی از داده

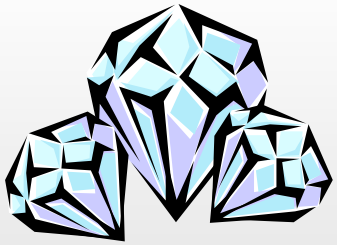

داده‌کاوی
Data Mining

- استخراج الگوها یا دانش جالب
  - غیر بدیهی (non-trivial)
  - سودمند (useful)
  - ناشناخته (unknown)

از حجم زیادی از داده

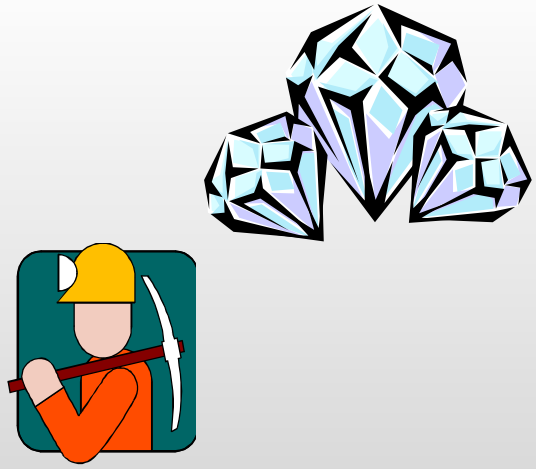

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

کشف دانش از داده‌ها
Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. پالایش داده

- حذف داده نویز و ناسازگار

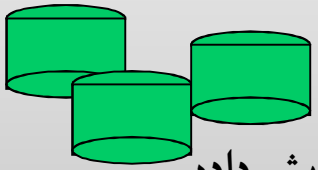

پالایش داده

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. پالایش داده

- حذف داده نویز و ناسازگار

2. یکپارچه‌سازی داده

- ترکیب از چندین منبع

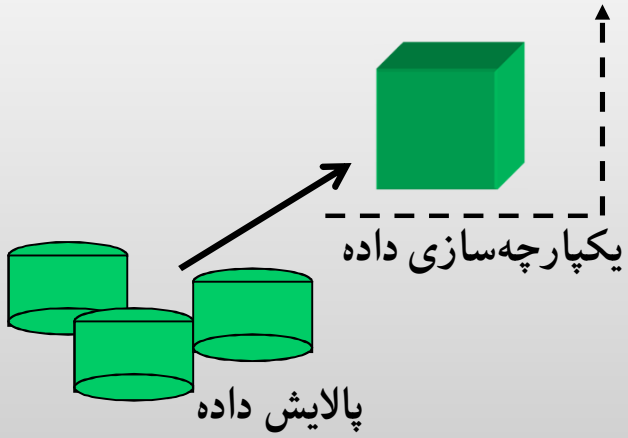

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. پالایش داده

- حذف داده نویز و ناسازگار

2. یکپارچه‌سازی داده

- ترکیب از چندین منبع

3. انتخاب داده

- بازیابی داده مرتبط با تحلیل

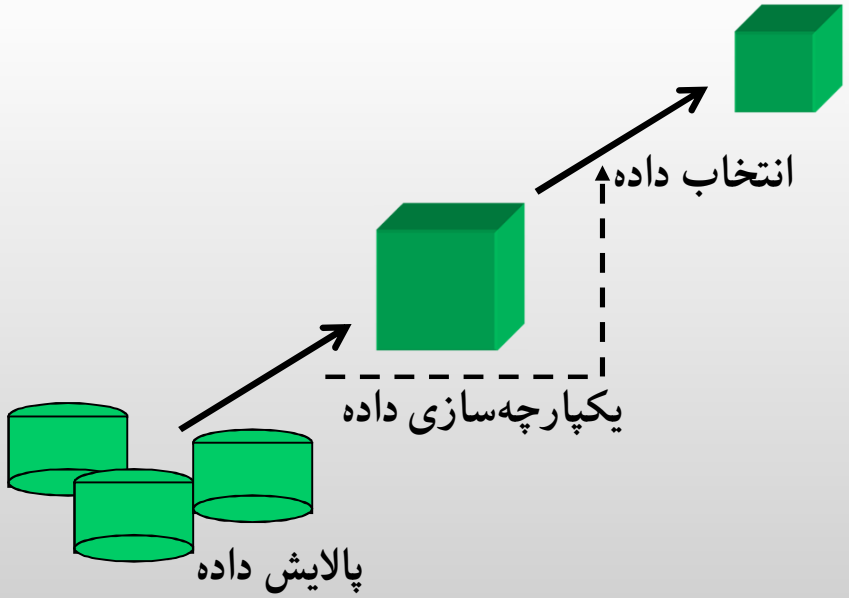

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. پالایش داده

- حذف داده نویز و ناسازگار

2. یکپارچه‌سازی داده

- ترکیب از چندین منبع

3. انتخاب داده

- بازیابی داده مرتبط با تحلیل

4. تبدیل داده

- تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع

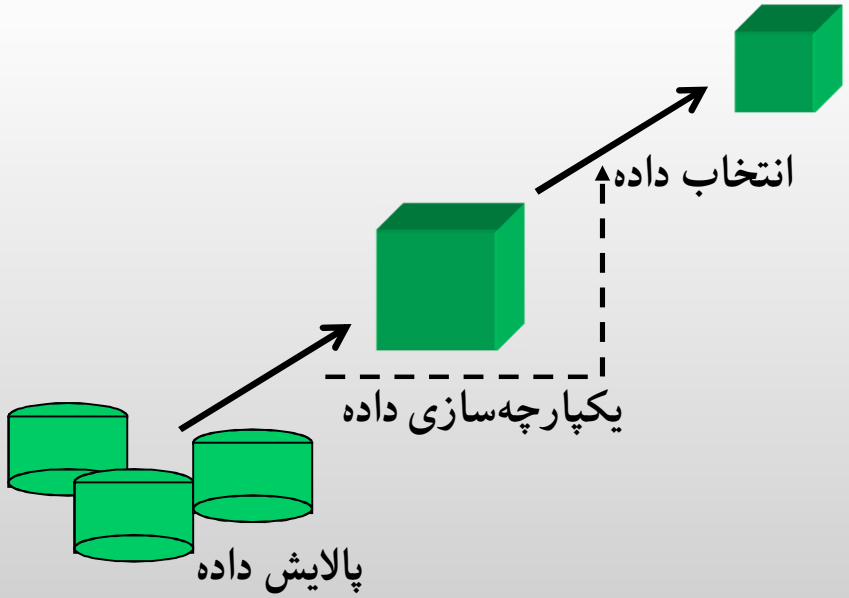

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. **پالایش داده**
   - حذف داده نویز و ناسازگار
2. **یکپارچه‌سازی داده**
   - ترکیب از چندین منبع
3. **انتخاب داده**
   - بازیابی داده مرتبط با تحلیل
4. **تبدیل داده**
   - تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع
5. داده کاوی
   - استخراج الگو از داده با روش‌های هوشمند

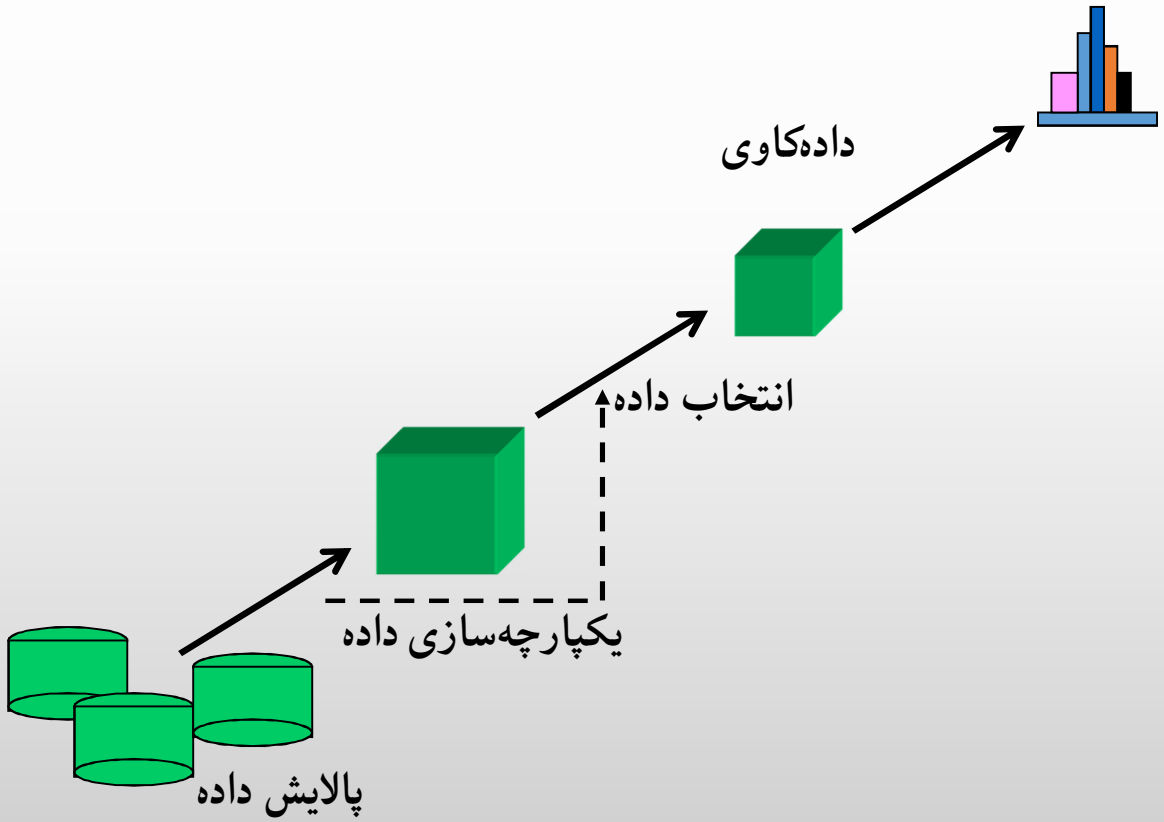

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. **پالایش داده**
   - حذف داده نویز و ناسازگار
2. **یکپارچه‌سازی داده**
   - ترکیب از چندین منبع
3. **انتخاب داده**
   - بازیابی داده مرتبط با تحلیل
4. **تبدیل داده**
   - تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع
5. داده کاوی
   - استخراج الگو از داده با روش‌های هوشمند
6. **ارزیابی الگو**
   - انتخاب بهترین الگوها از میان الگوهای استخراج شده

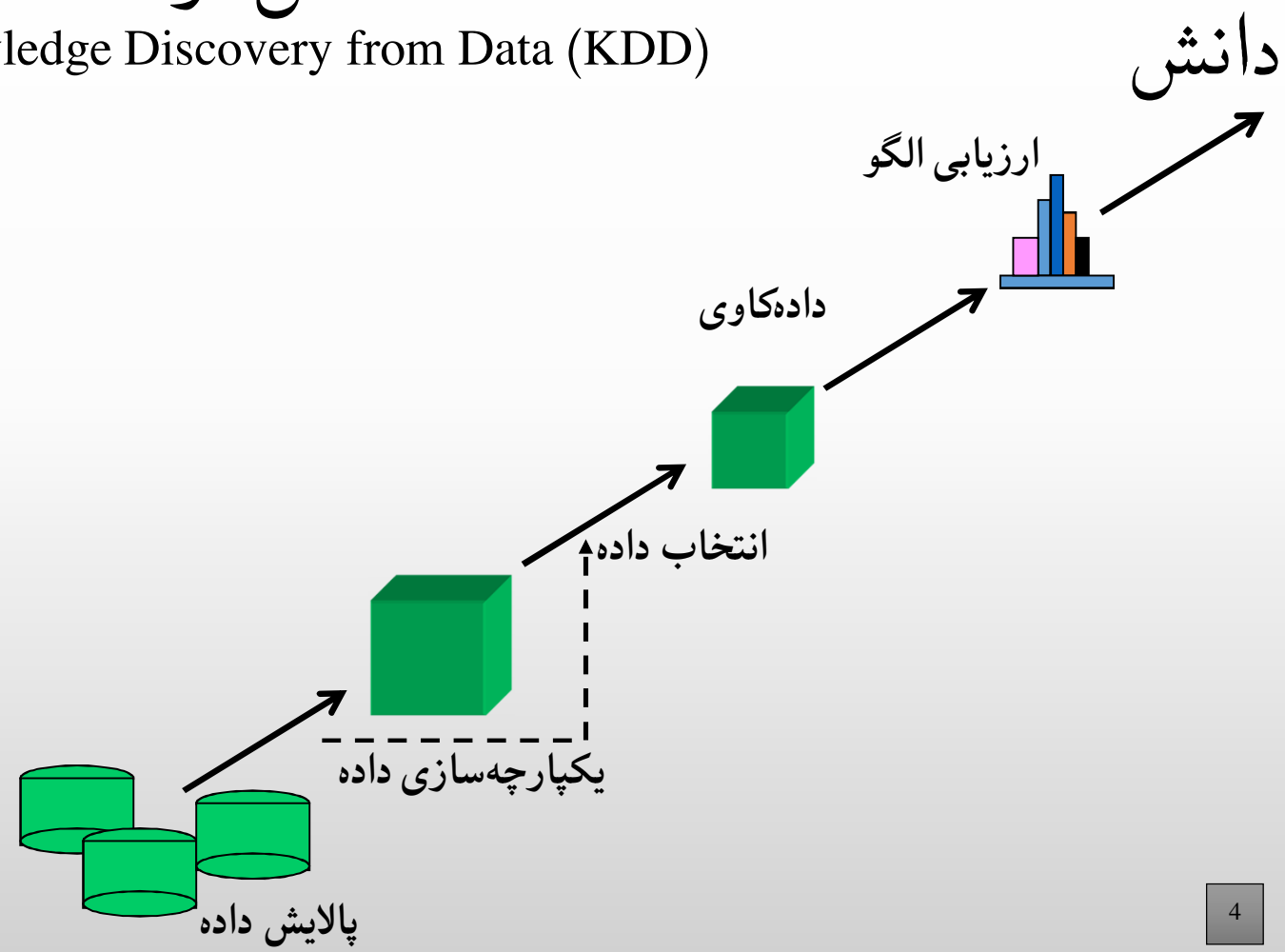

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. **پالایش داده**
   - حذف داده نویز و ناسازگار
2. **یکپارچه‌سازی داده**
   - ترکیب از چندین منبع
3. **انتخاب داده**
   - بازیابی داده مرتبط با تحلیل
4. **تبدیل داده**
   - تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع
5. د
   - استخراج الگو از داده با روش‌های هوشمند
6. **ارزیابی الگو**
   - انتخاب بهترین الگوها از میان الگوهای استخراج شده
7. **ارائه دانش**
   - ارائه دانش کسب‌شده با استفاده از تکنیک‌های دیداری متفاوت

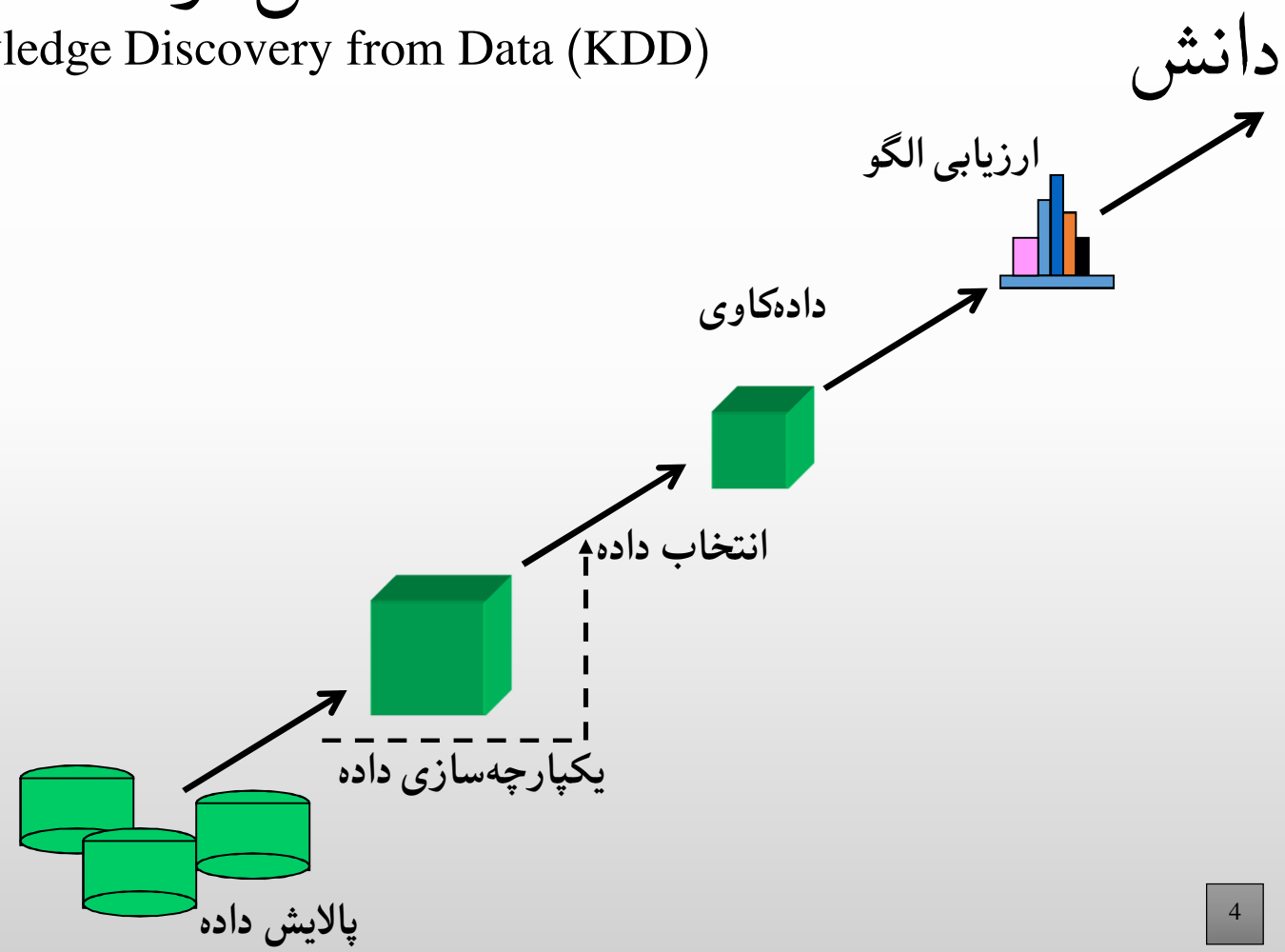

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. **پالایش داده**
   - حذف داده نویز و ناسازگار
2. **یکپارچه‌سازی داده**
   - ترکیب از چندین منبع
3. **انتخاب داده**
   - بازیابی داده مرتبط با تحلیل
4. **تبدیل داده**
   - تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع
5. د
   - استخراج الگو از داده با روش‌های هوشمند
6. **ارزیابی الگو**
   - انتخاب بهترین الگوها از میان الگوهای استخراج شده
7. **ارائه دانش**
   - ارائه دانش کسب‌شده با استفاده از تکنیک‌های دیداری متفاوت

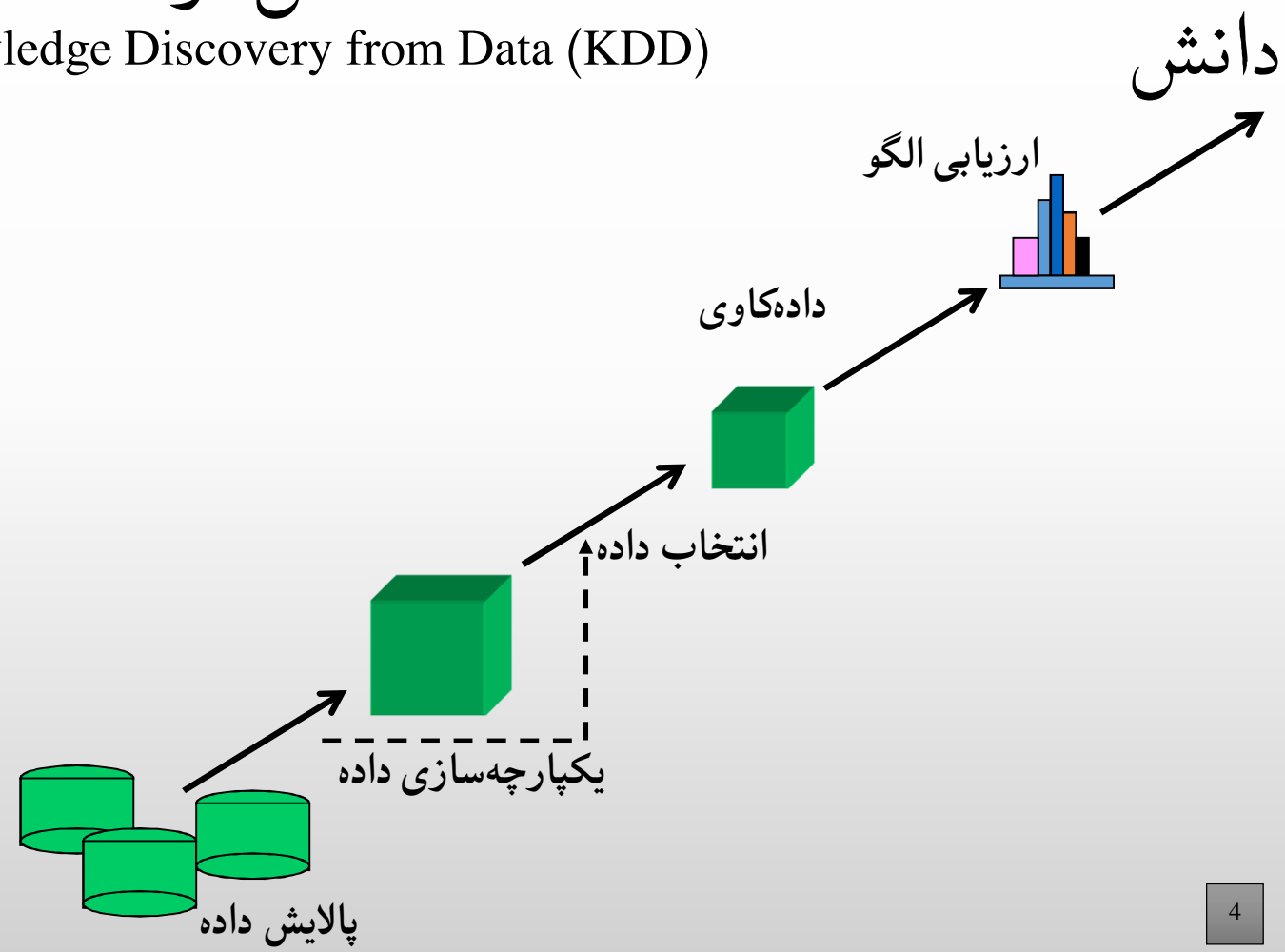

کشف دانش از داده‌ها

Knowledge Discovery from Data (KDD)

1. **پالایش داده**
   - حذف داده نویز و ناسازگار
2. **یکپارچه‌سازی داده**
   - ترکیب از چندین منبع
3. **انتخاب داده**
   - بازیابی داده مرتبط با تحلیل
4. **تبدیل داده**
   - تبدیل داده به شکل مناسب با تلخیص و تجمیع
5. د
   - استخراج الگو از داده با روش‌های هوشمند
6. **ارزیابی الگو**
   - انتخاب بهترین الگوها از میان الگوهای استخراج شده
7. **ارائه دانش**
   - ارائه دانش کسب‌شده با استفاده از تکنیک‌های دیداری متفاوت

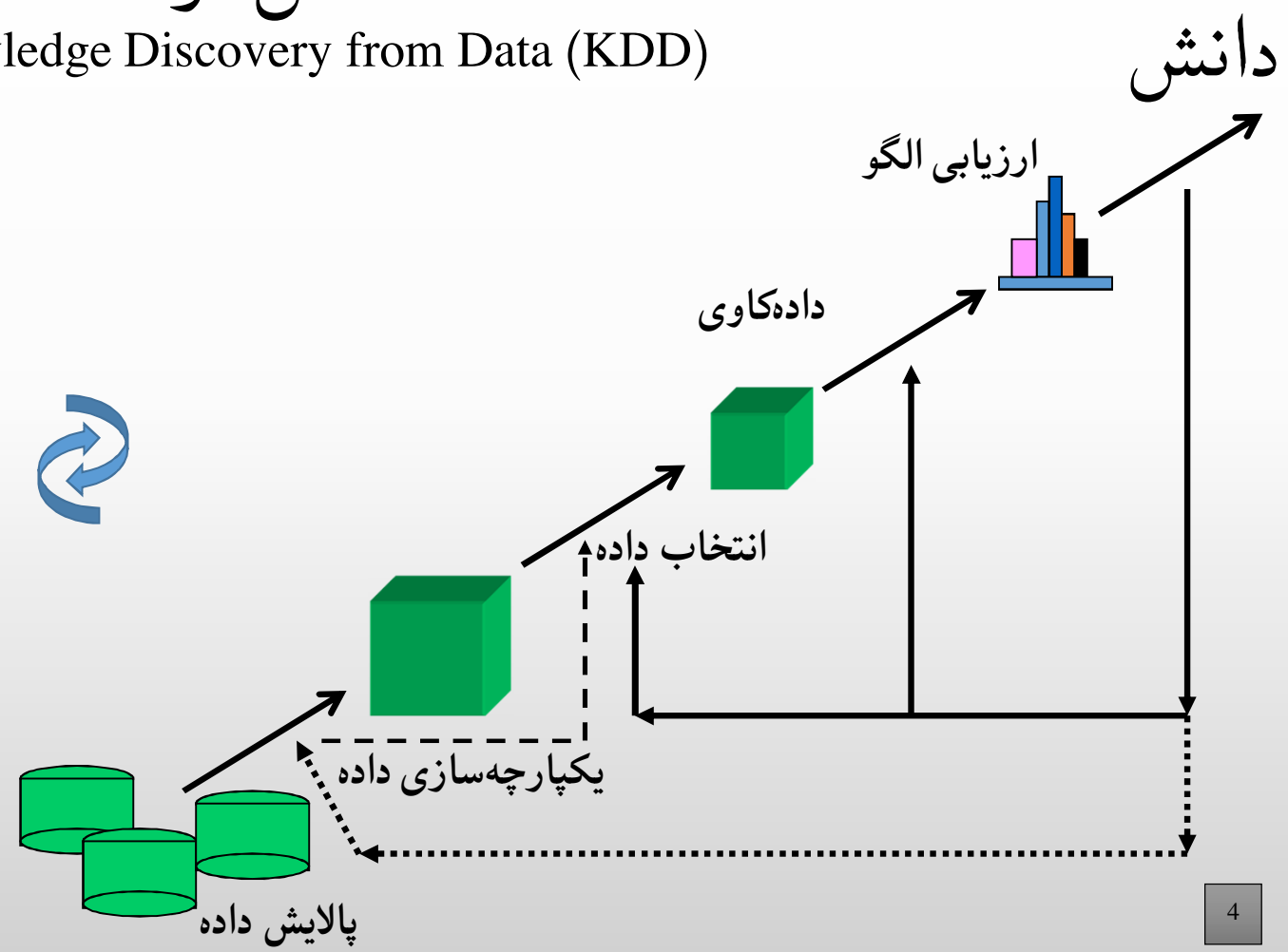

چرا داده‌کاوی؟

چرا داده‌کاوی؟

- تولید حجم وسیعی از داده در طول روز
  - ده‌ها و صدها پتابایت و حتی بیشتر

چرا داده‌کاوی؟

- تولید حجم وسیعی از داده در طول روز
  - ده‌ها و صدها پتابایت و حتی بیشتر
- مکانیزه شدن جامعه
  - کسب‌وکارهای الکترونیکی متعدد
    - ثبت صدها میلیون تراکنش در هفته در فروشگاه‌های بزرگی مانند وال-مارت
  - ثبت و ذخیره‌ی وسیع تجربیات علمی و مهندسی
    - ثبت داده‌ها توسط حسگرهای محیطی مختلف
  - ثبت و ذخیره‌ی حجم وسیعی از داده‌های سلامت
    - داده‌های مربوط به بیماران در بیمارستان‌ها و بیمه‌ها

چرا داده‌کاوی؟

- تولید حجم وسیعی از داده در طول روز
  - ده‌ها و صدها پتابایت و حتی بیشتر
- مکانیزه شدن جامعه
- وجود ابزارهای قدرتمند برای جمع‌آوری و نگهداری داده
  - ابزارهای خودکار جمع‌آوری داده
    - سیستم‌های نظارت بر ترافیک در شبکه
  - پایگاه‌های داده
  - وب

چرا داده‌کاوی؟

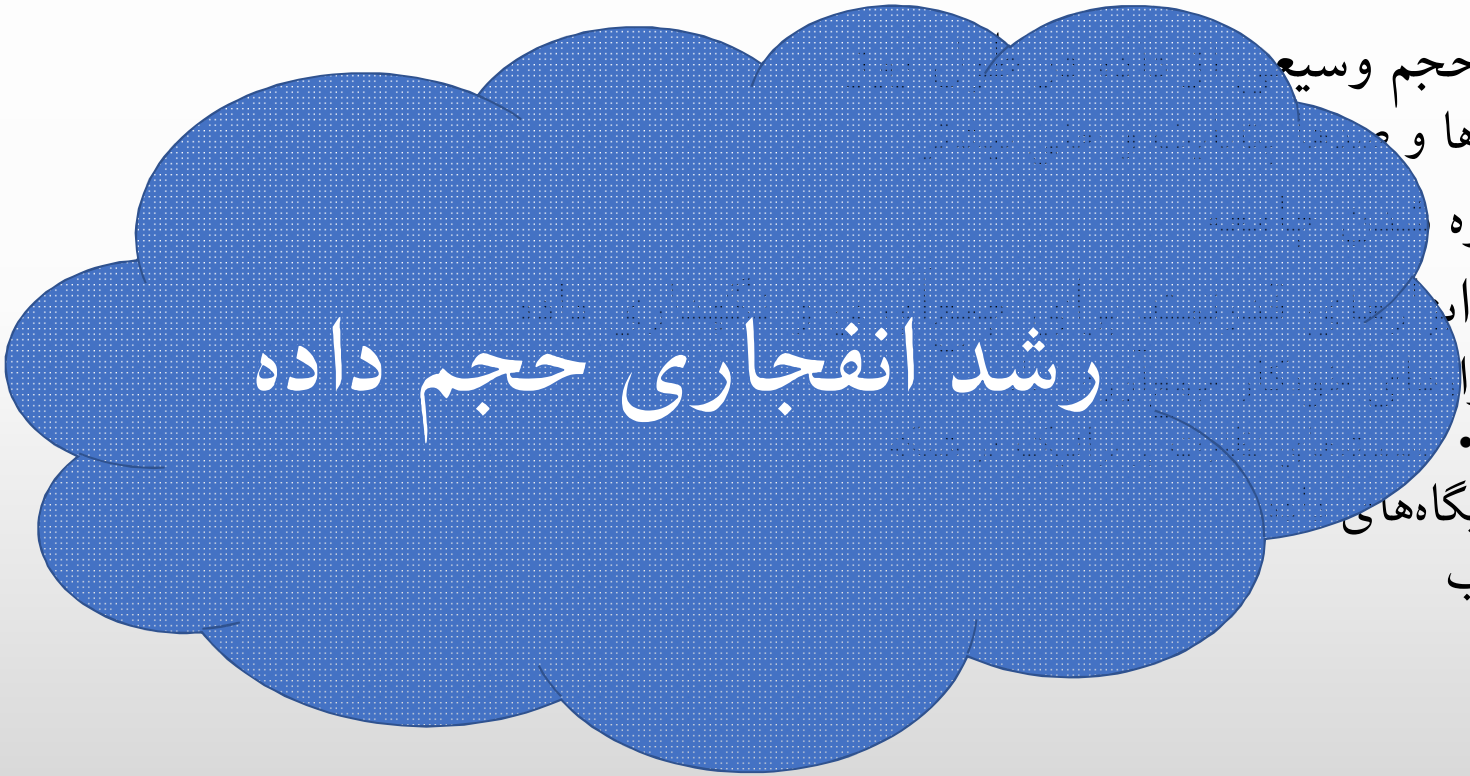

- تولید حجم وسیع
  - ده‌ها و
- مکانیزه
- وجود ابز
  - ابزا
  -
  - پایگاه‌های
  - وب

چرا داده کاوی؟ (ادامه)

در داده غرق شده‌ایم؛ اما در قحطی دانش به سر می‌بریم.

چرا داده کاوی؟ (ادامه)

در داده غرق شده‌ایم؛ اما در قحطی دانش به سر می‌بریم.

نیاز؛ مادر اختراعات است.

داده‌کاوی: تحلیل خودکار مجموعه دادگان حجیم

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟

- هر نوع داده‌ی معنا دار

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟

- هر نوع داده‌ی معنا دار
- شکل‌های معمول
  - پایگاه‌های داده
  - پرس‌وجوی رابطه‌ای

customer	(*cust_ID, name, address, age, occupation, annual_income, credit_information, category, . . .*)
item	(*item_ID, brand, category, type, price, place_made, supplier, cost, . . .*)
employee	(*empl_ID, name, category, group, salary, commission, . . .*)
branch	(*branch_ID, name, address, . . .*)
purchases	(*trans_ID, cust_ID, empl_ID, date, time, method_paid, amount*)
items_sold	(*trans_ID, item_ID, qty*)
works_at	(*empl_ID, branch_ID*)

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟ (ادامه)

- هر نوع داده‌ی معنا دار
- شکل‌های معمول
  - پایگاه‌های داده
  - انباره‌های داده
    - مخزنی از اطلاعات که از چندین منبع (مختلف) جمع‌آوری شده و تحت شمای یکسانی نگهداری می‌شوند.
    - فرایندی شامل (۱) پالایش؛ (۲) یکپارچه‌سازی؛ (۳) تبدیل؛ (۴) بارگذاری داده
    - مکعب داده (Data Cube)

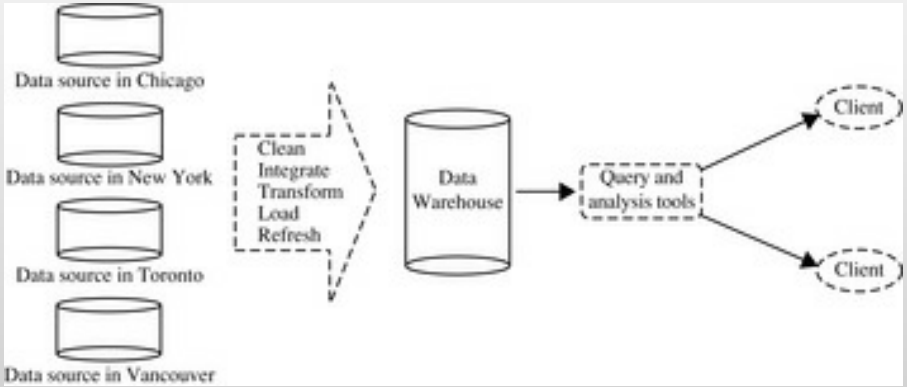

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟ (ادامه)

- هر نوع داده‌ی معنا دار
- شکل‌های معمول
  - پایگاه‌های داده
  - انباره‌های داده
  - داده‌ی تراکنشی
    - هر رکورد حاوی اطلاعاتی درباره‌ی یک تراکنش است.

trans_ID	*list_of_item_IDs*
T100	I1, I3, I8, I16
T200	I2, I8
...	...

چه چیزهایی کاوش می‌شوند؟ (ادامه)

- هر نوع داده‌ی معنا دار
- شکل‌های معمول
  - پایگاه‌های داده
  - انباره‌های داده
  - داده‌ی تراکنشی
- گونه‌های دیگر داده
  - داده‌ی زمانی
  - داده‌ی توالی
  - داده‌ی جریانی
  - داده‌ی فضایی
  - داده‌ی چندرسانه‌ای
  - گراف‌ها
  - ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر
- مشارکت‌ها و وابستگی‌ها

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر
- مشارکت‌ها و وابستگی‌ها
- دسته‌بندی

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر
- مشارکت‌ها و وابستگی‌ها
- دسته‌بندی
- رگرسیون

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر
- مشارکت‌ها و وابستگی‌ها
- دسته‌بندی
- رگرسیون
- خوشه‌بندی

- ...

چه نوع الگوهایی کاوش می‌شوند؟

- توصیف و تفکیک
- الگوهای مکرر
- مشارکت‌ها و وابستگی‌ها
- دسته‌بندی
- رگرسیون
- خوشه‌بندی
- تحلیل داده‌های پرت
- ...

کدام فناوری‌ها و تکنیک‌ها؟

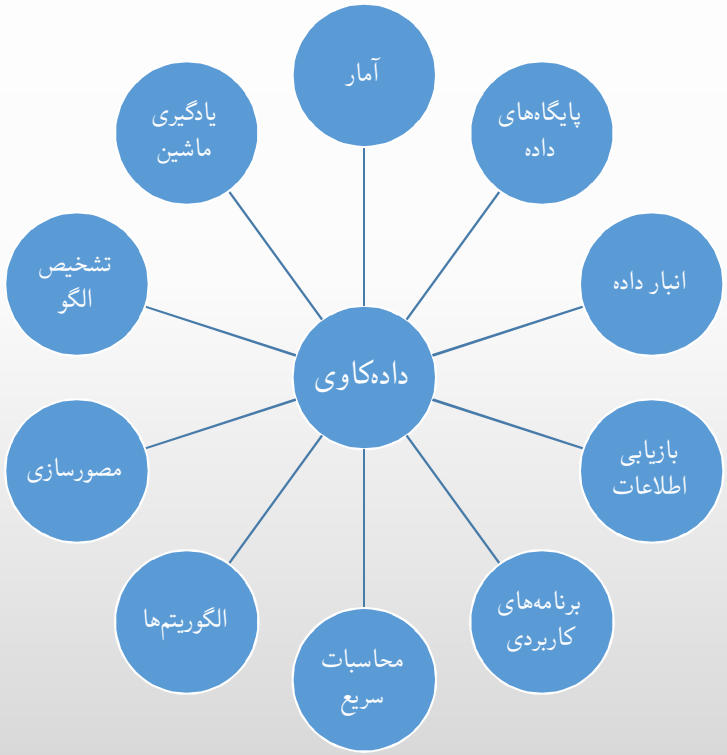

چه کاربردهایی؟

- هوش تجاری
- موتورهای جستجوی وب
- سیستم‌های پیشنهاددهنده
- تحلیل سبد خرید
- تحلیل داده زیستی و پزشکی
- ...

موضوعات عمده در داده‌کاوی

- متدولوژی کاوش
  - کاوش گونه‌های جدید و مختلف دانش
  - کاوش دانش در فضای چند بعدی
  - داده‌کاوی؛ کوششی میان رشته‌ای
  - ارتقا قدرت کشف دانش در محیط شبکه‌بندی شده
  - کنترل عدم‌قطعیت، نویز و ناقص‌بودن داده
  - ارزیابی الگوها و هدایت فرایند کاوش

موضوعات عمده در داده‌کاوی

- متدولوژی کاوش
  - کاوش گونه‌های جدید و مختلف دانش
  - کاوش دانش در فضای چند بعدی
  - داده‌کاوی؛ کوششی میان رشته‌ای
  - ارتقا قدرت کشف دانش در محیط شبکه‌بندی شده
  - کنترل عدم‌قطعیت، نویز و ناقص‌بودن داده
  - ارزیابی الگوها و هدایت فرایند کاوش
- تعامل کاربر
  - کاوش تعاملی
  - درآمیختن دانش پس زمینه
  - ارائه و مصورسازی نتایج داده‌کاوی

موضوعات عمده در داده‌کاوی (ادامه)

- کارآمدبودن و قابلیت مقیاس‌پذیری
- کارآیی و مقیاس‌پذیری الگوریتم‌های داده‌کاوی
- الگوریتم‌های کاوش موازی؛ توزیع شده؛ جریانی و افزایشی (Incremental)

موضوعات عمده در داده‌کاوی (ادامه)

- کارآمدبودن و قابلیت مقیاس‌پذیری
  - کارآیی و مقیاس‌پذیری الگوریتم‌های داده‌کاوی
  - الگوریتم‌های کاوش موازی؛ توزیع شده؛ جریانی و افزایشی (Incremental)
- تنوع گونه‌های داده
  - داده‌ی پیچیده
  - کاوش از مخازن داده‌ی پویا؛ شبکه‌بندی شده و سراسری (Global)
  - داده‌کاوی و جامعه
  - تاثیر اجتماعی داده‌کاوی
  - حفظ محرمانگی و داده‌کاوی
  - داده‌کاوی غیرمحسوس و غیرقابل مشاهده

مرجع اصلی

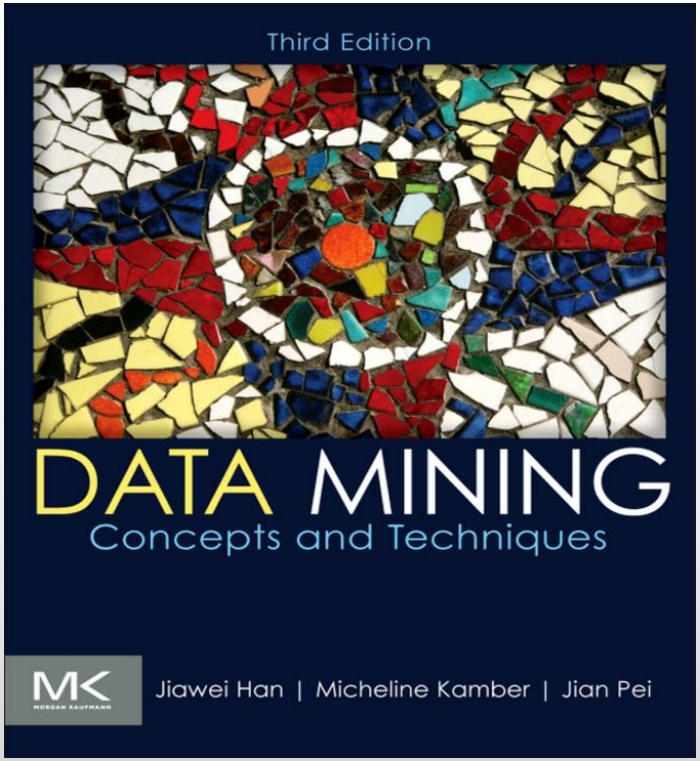

Jiawei Han, Micheline Kamber, and Jian Pei. 2011. ***Data Mining: Concepts and Techniques (3rd ed.)****. Morgan Kaufmann Publishers Inc., San Francisco, CA, USA.*

هان، ژ.، کمبر، م. و پی، ژ.، اسماعیلی، مهدی (م.) ۱۳۹۳. داده‌کاوی: مفاهیم و کاربردها (ویراست سوم). نیاز دانش، تهران، ج.ا.ایران.

اطلاعات مهم

عنوان	بارم	توضیحات
میان‌ترم	۴	دوشنبه؛ ۱۱ اردیبهشت ۱۳۹۶ – ساعت کلاسی
پایان‌ترم	۵	طبق سیستم گلستان
تمرین	۵	تقریبا؛ هر هفته یک سری (محاسباتی؛ برنامه‌نویسی و ...)
پروژه	۶	چند فاز؛ انفرادی و تیمی
تلاش بیشتر	+۲	بسته به عملکرد فرد
جمع	۲۰+۲	

ابزار مورد استفاده

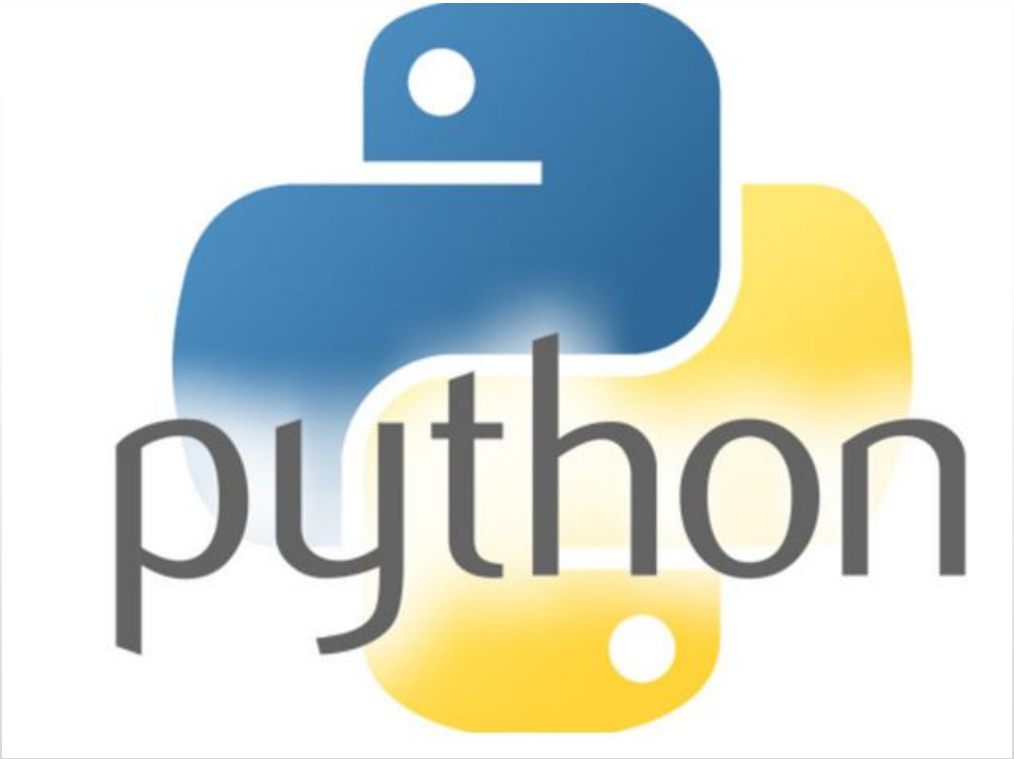

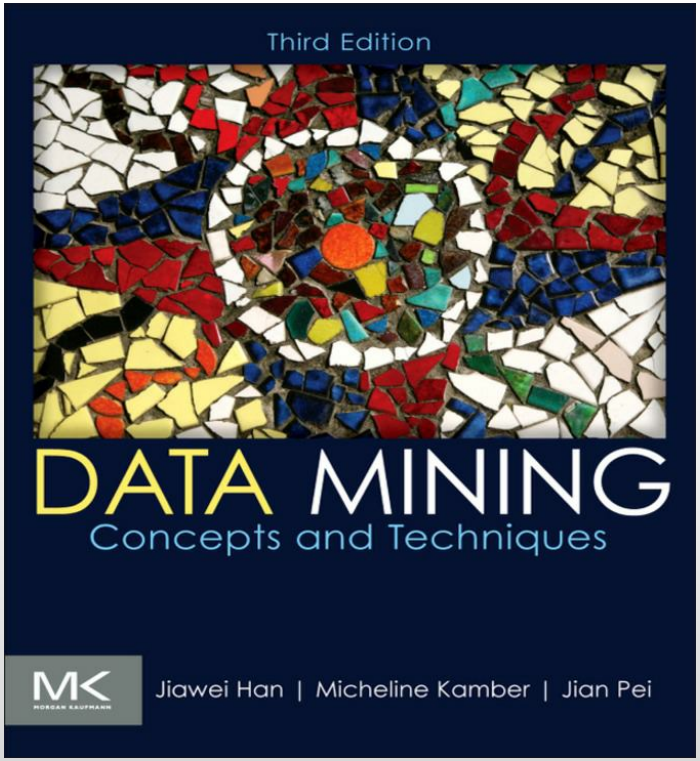

- آنچه آموختیم:
  - فصل ۱: مقدمه
- جلسه‌ی آینده:
  - فصل ۲: شناخت داده‌ها